Carl Asschenfeldt-Hansen

Gullgruben: Andre Johannes' brev

En bibelforklaring (1903–05)

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Carl Asschenfeldt-Hansen: *Gullgruben: Andre Johannes' brev* (En bibelforklaring (1903–05)).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Innledning til Andre Johannes' brev 1
587. Overskrift og hilsen. Formaning til å elske hverandre (v. 1–6) 3
588. Advarsel mot de antikristelige forførerne. Avslutning (v. 7–13) 5
Om Carl Asschenfeldt-Hansen 7

Innledning til Andre Johannes' brev

Ved siden av det rike, velsignede første brevet har vi ytterligere to små brev fra apostelen Johannes. Heller ikke de bærer apostelens navn. Men både i dette andre og i det tredje brevet kaller forfatteren seg «den eldste». Det kan forstås som «den gamle», men apostelen vil nok heller betegne sin stilling i menigheten som en av dens eldste.

Slik formaner også apostelen Peter i det femte kapitlet i sitt første brev de eldste (presbyterne) som deres «medeldste». Eldstestillingen betegnet jo embetet som veileder og forstander i den enkelte menigheten. Når han her nøyer seg med å kalle seg den eldste i stedet for apostel, er det et uttrykk for apostelens beskjedne sinn og for brevets fortrolige preg.

I kirkens første tid var disse to små brevene ikke like godt kjent overalt som det første brevet. Likevel nevnes dette brevet allerede hos Clemens fra Alexandria og hos Irenæus. Og overleveringen i oldkirken går klart i retning av å anerkjenne begge brevene som skrevet av apostelen Johannes.

Det er så stor likhet i tanker og uttrykk mellom dette andre brevet og det første at det ikke kan være tvil om at de kommer fra samme forfatter. På den andre siden er det igjen så mange likhetspunkter mellom det andre og det tredje brevet at også disse viser seg å være fra samme hånd.

De ser ut til å være skrevet omtrent samtidig, kanskje på en tilsynsreise som Johannes var i ferd med å foreta innenfor den store menighetskretsen i Efesos. I begge brevene sier han nemlig at han håper snart å komme selv og tale muntlig med de vennene han skriver til (2 Joh 12 og 3 Joh 14).

Spør vi hvem dette andre brevet er skrevet til, står det i overskriften: «til den utvalgte frue og hennes barn». Det kan jo forstås slik at brevet er rettet til en troende kvinne som menigheten samlet seg hjemme hos. Uttrykket «hennes barn» trenger ikke å begrenses til hennes egne barn. Det kan godt forstås om de troende som var knyttet til denne kvinnens hjem som en liten menighet, på samme måte som Lydias hjem i byen Filippi sikkert har vært et samlingssted for vennene der (se Apg 16).

På lignende vis sender Paulus i Rom 16,23 en hilsen fra en mann som het Gajus, og han kaller ham «min og hele menighetens vert». Så lenge menighete-

ne ennå var små, hadde de, som vi ser av dette, ofte samlingsstedet sitt i private hjem.

Andre forstår likevel uttrykket «den utvalgte frue» som en betegnelse for en menighet, sett i bildet av en mor med sine barn. Denne forståelsen har mye som taler for seg. I så fall skal uttrykket i v. 13, «Din utvalgte søsters barn hilser deg», forstås om den søstermenigheten som apostelen var hos da han skrev brevet.

I det vesentlige kommer det jo ut på ett. Det er i alle tilfelle en liten krets av menighetslemmer apostelen henvender seg til. Og brevets innhold er da dette: I v. 1–4 uttrykker apostelen sin kjærlighet til og sin glede over denne lille vennekretsen, samtidig som han hilser dem med fred. I v. 5–6 formaner han til å elske hverandre. I v. 7–11 kommer vi til brevets hovedformål, en advarsel mot å ha noe å gjøre med de antikristelige forførerne. Deretter slutter han brevet (v. 12–13) med å forklare hvorfor det er så kort, og med hilsener.

Når det gjelder tiden, ble brevet trolig skrevet omtrent samtidig med det første brevet, for v. 7 er et nært ekko av 1 Joh 4,2–3.

Spør vi hvorfor Guds Ånd har latt dette lille brevet komme med i vår hellige Bibel, kan vi svare at det er av samme grunn som apostelen Paulus' brev til Filemon er kommet med. Disse små brevene gir oss et innblikk i den vakre ånden som preget de første kristne når de hadde med hverandre å gjøre personlig, ikke bare muntlig, men også skriftlig. En inderlig kjærlighet bærer den alvorlige formaningen. Måtte Guds Ånd også i våre dager råde slik i forholdet oss imellom, enten vi sitter sammen og taler muntlig om sakene i Guds rike, eller vi griper pennen og skriver til hverandre!

587. Overskrift og hilsen. Formaning til å elske hverandre (v. 1–6)

I v. 1–2 har vi brevets overskrift. Her gjaldt det ikke å hevde verdigheten i apostelstillingen, for brevet gikk til kjære venner. Derfor kaller apostelen seg «den eldste». Med det betegner han sin ledende stilling bare på helt vanlig vis, slik vi har nevnt i innledningen. Kanskje er det likevel også hensynet til alderen hans som får ham til å bruke nettopp denne betegnelsen.

«Frue» heter på gresk *kyria* (egentlig «herskerinne»). Dette navnet ble brukt om kvinner som en høflighet. Likevel kan betegnelsen også godt passe i overført betydning på en menighet. Overfor Kristus er menigheten riktignok bruden, tjenerinnen. Men overfor sine enkelte lemmer står den samtidig med den myndigheten som forbindelsen med «Herren» (på gresk *kyrios*) gir den.

Apostelen uttrykker sin personlige, oppriktige og ekte kjærlighet til denne fruens barn. Men han understreker at det ikke bare er han som elsker dem slik, men «alle som har lært sannheten å kjenne». For denne kjærligheten til dem var «for den sannhets skyld», og det vil si det samme som for Jesu skyld. Det var ikke en kjærlighet først og fremst av personlige grunner, men den hellige kjærligheten som Guds barn elsker hverandre med fordi de har den evige sannheten felles.

Apostelen betegner sannheten som den som «blir i oss og skal være med oss til evig tid». Han sier ikke dette som et ønske, men med håpets visshet om at denne sannheten i Kristus er den gode del, «som ikke skal bli tatt fra» oss (Luk 10,42). Av v. 8 hører vi at betingelsen likevel er at vi tar oss i vare og står på vakt mot «forførerne». Men vil vi bli i sannheten med et ærlig sinn, da er denne arven vår også en uvisnelig skatt (se 1 Pet 1,4–5).

I v. 3 har vi fredshilsenen. Også den uttales (etter grunnteksten) ikke bare som et ønske, men som en forvissning. Formen på hilsenen minner helt om Paulus' siste brev (1 og 2 Tim og Tit) med den vakre treklangen: «Nåde, miskunn og fred». Likevel blir vår Frelser her uttrykkelig kalt «Faderens Sønn». Dette tillegget er åpenbart rettet mot løgnene til dem som fornektet Kristus.

Videre føyes det til at denne nåden, miskunnen og freden skal være med dem «i sannhet og kjærlighet». Disse ordene betegner de troendes livselementer, som vi må finnes i for at nådens rikdom kan lyse over oss. Men med «sannhet og kjærlighet» mener ikke apostelen noe ubestemt, slik også de som fornekter

Kristus, av og til taler store ord om sannhet og kjærlighet. Han mener den bestemte sannheten og kjærligheten i Kristus Jesus. Det går med all tydelighet fram av selve brevet, som nettopp utvikler hva kjærligheten består i (v. 6), og hva sannheten består i, i motsetning til løgnen (v. 7–11).

Det aller første apostelen sier etter hilsenen (v. 4), er gleden over å ha funnet «barn» av denne fruen (eller menigheten) «som vandrer i sannhet, etter det budet vi har fra Faderen». Det vil si at de levde som sanne kristne etter evangeliets hellige og velsignede krav. Når evangeliet også her, som andre steder i Johannesbrevene, kalles et «bud», ligger det i det at det evige livs gave også alltid er en hellig oppgave.

Når det står «noen av dine barn», ligger det i det at Johannes ikke kunne si det om alle disse barna, men bare om en del av dem (se advarselen i v. 10–11).

I v. 5–6 formaner han, i form av en bønn, denne fruen (og hennes barn), den lille menighetskretsen han skrev til, til å vandre i kjærlighet til hverandre. Det han sier her, minner mye om det han har skrevet i sitt første brev. Det gjelder for eksempel henvisningen til at han ikke skrev om kjærlighetsbudet som «et nytt bud», men som det gamle budet, det «vi har hatt fra begynnelsen» (se 1 Joh 2,7).

Han beskriver nærmere hva denne kjærligheten til hverandre er: at «vi vandrer etter hans bud» (v. 6). Det er altså en kjærlighet som er grunnet på lydighet mot Guds bud. Dette minner helt om 1 Joh 5,2–3, der det dype kjennetegnet på den kristne broderkjærligheten nettopp blir satt i kjærlighetens lydighet mot Gud. Den hellige broderkjærligheten kan slett ikke skilles fra troens lydighet. Derfra har den sitt utspring, og der har den sin grunnvoll.

Det er vår Guds og vår Frelsers glede når Guds barn elsker hverandre i hellig lydighet. Og det er alle Herrens sanne tjeneres glede når de troende elsker slik, «i gjerning og sannhet» (1 Joh 3,18). Når vi finner barn av Guds menighet som vandrer slik, da må vi fryde oss. Slike er ikke bare blitt våre disipler, men Herrens sanne disipler. Og kan vi si med døperen Johannes: «Denne min glede er nå blitt fullkommen» (Joh 3,29), da skjønner vi at brudgommen har funnet sin brud. Da kan vi stå som brudgommens venn og glede oss over

at de med oss og vi med dem
kan følge Gud og finne hjem
og der til sist med trøstig mot
få hvile hos vår Frelser god!

588. Advarsel mot de antikristelige forførerne. Avslutning (v. 7–13)

Formaningen i det foregående om å vandre i sannhet og kjærlighet blir nå begrunnet med en henvisning til de «mange forførere» som var gått ut i verden. De var sendt ut av løgnens far med løgnens forkynnelse, for de «bekjenner ikke at Jesus er Kristus, kommet i kjød» (v. 7). I dem viste forføreren og Antikrist seg virksom. Derfor er alle slike falske røster forløpere for Antikrist (se 1 Joh 2,18). Det er den kommende Antikrist som dukker opp gjennom dem. Og der slike røster får makt, der dør kjærligheten til hverandre. Løgnens gift får kjærlighetslivet mellom Guds barn til å visne.

Apostelen minner leserne inntrengende om å «ta seg i vare» og stå på vakt, så Herrens vitner blant dem ikke «skulle miste det de hadde arbeidet, men få full lønn».[1] Med den fulle lønnen for arbeidet mener apostelen at leserne virkelig kunne nå fram til den evige salighet og forbli tro. Da får ikke bare Frelseren lønn for sin smerte, men også hans tjenere får den vakre nådelønnen i de sjelene som ble frukten av forkynnelsen deres og ble høstet inn i de himmelske lader.

Slik skriver også apostelen Paulus i 1 Tess 2,19–20: «For hvem er vel vårt håp, vår glede, vår hederskrans – om ikke nettopp dere, når vi står for vår Herre Jesus i hans komme! Dere er jo vår ære og vår glede.» Og slik står det i Dan 12,3: «Da skal de forstandige skinne som himmelhvelvingen skinner, og de som har ført mange til rettferdighet, skal skinne som stjernene, evig og alltid.»

Andre leser likevel her i v. 8: «så dere ikke mister det som dere har vunnet med deres arbeid». Etter denne lesemåten tenker en på de troendes arbeid på sin egen frelse «med frykt og beven» (Fil 2,12), til deres «virksomhet i troen» og «arbeidet … i kjærligheten» (1 Tess 1,3). Den «fulle lønnen» betegner da «livets krone» (Åp 2,10), «rettferdighetens krans» (2 Tim 4,8), som blir gitt dem som forblir tro.

Hvordan en enn leser, blir hovedtanken jo den samme. Det gjelder å våke, så det som er vunnet, ikke skal gå tapt. En mister Gud hvis en fornekter Jesus som Kristus, som Faderens evige Sønn. At dette blir det forferdelige tapet for den som «slår inn på avveier og ikke blir i Kristi lære», utvikler apostelen i v. 9. En mister Gud. Den som ikke har Sønnen, har heller ikke Faderen. Men «den som

[1] NB følger den andre lesemåten han nevner nedenfor: «så dere ikke mister det som dere har vunnet med deres arbeid».

blir i læren (det vil si i sannheten, som er Kristus selv, ikke bare i kunnskapen om den), han har både Faderen og Sønnen».

Ordene «slår inn på avveier» (v. 9) heter egentlig i grunnteksten: «den som går videre», ut over den enfoldige troen og troens grunn. De falske profetene brukte trolig denne betegnelsen, «å gå videre», for å pynte på sin falske, såkalte kunnskap. Det lød så stort å «gå framover» på den måten. Også i våre dager, når fornektelsen av Jesus som Kristus er i full gang, hører en ofte denne talen om en «framskreden tenkning» som ikke lenger henger fast i de gamle «dogmene», i de gamle, hellige lærdommene, men er kommet ut over dem. Det er løgnerens røst.

I v. 10–11 trekker apostelen den praktiske veiledningen for de troende ut av det han har sagt: «Om noen kommer til dere og ikke fører denne læren (men fornekter Kristus), da ta ikke imot ham i deres hus og hils ham ikke velkommen!» Overfor slike nedbrytende ånder gjelder ikke budet om gjestfrihet, hvor mye de enn pynter ordene sine med kristelige talemåter og gudelig skinn. Tvert imot, en blir «medskyldig med ham i hans onde gjerninger» ved å hilse en slik forfører velkommen. For da fremmer en jo hans onde verk.

Det er kjærlighetens apostel som skriver slik. Kjærligheten hans var ikke den bløtaktige, men den hellige, som visste å svinge Åndens sverd mot sannhetens fiender.

Heller ikke i våre dager mangler det på slike djevelens utsendinger. Snart kommer det en mormon og snart en unitar, eller hva en slik nå kaller seg, som i virkeligheten gjør Frelserens ord til løgn og slik fornekter Jesus som Kristus. Og jo nærmere vi kommer de siste tider, desto flere slike «falske profeter» vil det bli. Det har Herren sagt oss (se Matt 24,11). Der vi merker fornektelsens ånd stikke igjennom de fromme talemåtene, må all forhandling være slutt. Da skal det bare være plass for et kraftig «Ut med deg!» Mange Guds barn har tatt skade av å innlate seg for mye med slike falske profeter.

Så slutter apostelen dette advarende formaningsordet med å forklare hvorfor brevet er så kort, enda han hadde så mye mer å si dem (v. 12). Han ville spare det til han, som han håpet, kunne komme til dem og tale muntlig med dem, «så vår glede kan være fullkommen», som han sier. I dette lå det at noen av denne fruens (eller menighetens) barn hadde gjort et skår i gleden ved sin vaklende holdning overfor de falske profetene. Apostelen håper at det skulle bli rettet opp ved den muntlige samtalen, så fiendens angrep kunne finne den lille flokken enig og våken, iført Guds fulle rustning.

Med en hilsen fra søsteren (eller søstermenigheten) slutter apostelen dette kjærlige, men alvorlige formaningsordet. Summen av det kan kort sammenfattes i salmens ord:

Opp, enhver! Drager sverd,
fienden trosser Herrens hær.

Om Carl Asschenfeldt-Hansen

1856–1934

Carl Asschenfeldt-Hansen (1856–1934) ble født 28. juni 1856 i Bov ved Flensborg i Sønderjylland. Han var sønn av en prest og vokste opp i Højslev ved Skive. Han tok teologisk embetseksamen i København i 1879. Som ung huslærer på Refsnæs fikk han et åndelig gjennombrudd gjennom vennene i Indre Mission.

Han var prest på Lolland og i Sæby, og fra 1892 til 1896 reiste han som predikant for Indre Mission i Danmark. Senere var han sogneprest i Slemminge-Fjelde, i Nørre Nissum, der han også ledet seminaret, og til slutt i Gjern-Skannerup. Han hørte til kretsen rundt Vilhelm Beck og var en utpreget vekkelsespredikant, luthersk og bibeltro. Han satt i styret for Det Danske Missionsselskab, ledet Sømandsmissionen og redigerte flere misjonsblader.

Hovedverket hans er «Fra Guldgruben. En Bibelforklaring», en gjennomgang av hele Bibelen for vanlige bibellesere, skrevet alene i årene 1894–1905. Han ville, som han sa, «veksle de større sedlene i mindre mynt», det vil si gi menigheten det beste av bibelforklaringen i en enkel og varm form. Hver betraktning har et lesestykke og en utlegning som ofte ender i et salmevers. Verket ble trykt i mange opplag og var mye brukt også i Norge. Han døde i Langå 27. mars 1934.